Euroopan parlamentti
2024-2029

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P10_TA(2025)0343

Oikeusvaltioperiaatetta koskevan ehdollisuusjärjestelmän täytäntöönpano

Euroopan parlamentin päätöslauselma 18. joulukuuta 2025 oikeusvaltioperiaatetta koskevan ehdollisuusjärjestelmän täytäntöönpanosta (2025/2061(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) ja erityisesti sen 2 artiklan, 4 artiklan 3 kohdan ja 7 artiklan,

– ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT),

– ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan,

– ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja sen pöytäkirjat,

– ottaa huomioon yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi 16. joulukuuta 2020 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2020/2092[1] (ehdollisuusasetus) sekä 18. maaliskuuta 2022 annetun komission tiedonannon ”Suuntaviivat yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi”[2] (vuoden 2022 suuntaviivat),

– ottaa huomioon elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta 12. helmikuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/241[3] (elpymis- ja palautumistukivälinettä koskeva asetus),

– ottaa huomioon Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja

---

1 EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
2 EUVL C 123, 18.3.2022, s. 12.
3 EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä 24. kesäkuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1060[4] (yhteisiä säännöksiä koskeva asetus),

– ottaa huomioon unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä 23. syyskuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509[5] (varainhoitoasetus),

– ottaa huomioon toimenpiteistä unionin talousarvion suojaamiseksi oikeusvaltion periaatteiden rikkomiselta Unkarissa 15. joulukuuta 2022 annetun neuvoston täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2022/2506[6],

– ottaa huomioon 12. tammikuuta 2024 annetun komission tiedonannon yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi 16 päivänä joulukuuta 2020 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2020/2092 soveltamisesta (COM(2024)0017),

– ottaa huomioon 18. kesäkuuta 2025 antamansa päätöslauselman komission vuoden 2024 oikeusvaltiokertomuksesta[7],

– ottaa huomioon 7. toukokuuta 2025 antamansa päätöslauselman unionin pitkän aikavälin uudistetusta talousarviosta muuttuvassa maailmassa[8],

– ottaa huomioon 17. tammikuuta 2024 antamansa päätöslauselman keskeisten korruptiontorjuntarakenteiden kaavaillusta purkamisesta Slovakiassa ja sen vaikutuksista oikeusvaltioon[9],

– ottaa huomioon 24. marraskuuta 2022 antamansa päätöslauselman arviosta siitä, noudattaako Unkari ehdollisuusasetuksen oikeusvaltioperiaatetta koskevia ehtoja, ja Unkarin elpymis- ja palautumissuunnitelman tilanteesta[10],

---

4 EUVL L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
5 EUVL L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.
6 EUVL L 325, 20.12.2022, s. 94, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/2506/oj.
7 Hyväksytyt tekstit, P10_TA(2025)0129.
8 Hyväksytyt tekstit, P10_TA(2025)0090.
9 EUVL C, C/2024/5712, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5712/oj.
10 EUVL C 167, 11.5.2023, s. 74.

– ottaa huomioon 8. maaliskuuta 2022 antamansa päätöslauselman kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien kaventumisesta Euroopassa[11],

– ottaa huomioon 8. heinäkuuta 2021 antamansa päätöslauselman suuntaviivojen laatimisesta unionin talousarvion suojaamista koskevan yleisen ehdollisuusjärjestelmän soveltamiseksi[12],

– ottaa huomioon 22. helmikuuta 2024 julkaistun Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen 03/2024 ”Oikeusvaltioperiaate EU:ssa – EU:n taloudellisia etuja suojataan aiempaa paremmalla toimintakehyksellä, mutta niihin kohdistuu yhä riskejä”,

– ottaa huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen 16. helmikuuta 2022 antamat tuomiot asioissa C-156/21 (Unkari v. Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto)[13] ja C-157/21 (Puola v. Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto)[14],

– ottaa huomioon 13. joulukuuta 2023 tehdyn komission päätöksen ”Commission Decision of 13 December 2023 on the reassessment, on the Commission’s initiative, of the fulfilment of the conditions under Article 4 of Regulation (EU, Euratom) 2020/2092 following Council Implementing Decision (EU) 2022/2506 of 15 December 2022 regarding Hungary” (C(2023)8999),

– ottaa huomioon 16. joulukuuta 2024 annetun komission päätöksen ”Commission Decision of 16 December 2024 pursuant to Article 7(2) of Regulation (EU, Euratom) 2020/2092 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2020 on a general regime of conditionality for the protection of the Union budget, concerning a written notification from Hungary with regard to Article 2(2) of Council Implementing Decision (EU) 2022/2506 of 15 December 2022” (C(2024)9140),

– ottaa huomioon komission vuotuiset oikeusvaltiokertomukset,

– ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan tiedonhankintamatkoilla Unkariin 15.–17. toukokuuta 2023 ja Slovakiaan 26.–28. toukokuuta 2025 tehdyt havainnot,

---

11 EUVL C 347, 9.9.2022, s. 2.
12 EUVL C 99, 1.3.2022, s. 146.
13 Unionin tuomioistuimen tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97.
14 Unionin tuomioistuimen tuomio 16. helmikuuta 2022, Puola v. Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98.

– ottaa huomioon 2. huhtikuuta 2025 annetun Euroopan alueiden komitean lausunnon ”Paikallinen ja alueellinen näkökulma oikeusvaltioperiaatteen täytäntöönpanoon Euroopan unionissa”[15],

– ottaa huomioon 30. huhtikuuta 2025 annetun Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ”Oikeusvaltioperiaatteen taloudellinen ulottuvuus”,

– ottaa huomioon parlamentin tutkimuspalvelujen pääosaston heinäkuussa 2025 julkaiseman selvityksen oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuudesta annetun asetuksen täytäntöönpanosta[16],

– ottaa huomioon budjettivaliokunnan pyytämän tutkimuksen välineistä, joilla EU:n talousarviota suojataan oikeusvaltioperiaatteen rikkomiselta[17],

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan,

– ottaa huomioon budjettivaliokunnan ja talousarvion valvontavaliokunnan työjärjestyksen 59 artiklan mukaisen yhteiskäsittelyn,

– ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan lausunnon,

– ottaa huomioon budjettivaliokunnan ja talousarvion valvontavaliokunnan mietinnön (A10-0240/2025),

A. ottaa huomioon, että EU:n perustana ovat SEU 2 artiklassa vahvistetut arvot, joita ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina; toteaa, että nämä arvot kuvastuvat perusoikeuskirjassa vahvistetuissa perusoikeuksissa, joita ovat esimerkiksi naisten ja miesten tasa-arvo ja syrjintäkielto sekä neuvotteluoikeus ja oikeus työtaistelutoimiin unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti, ja ne sisältyvät keskeisenä osana kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin; toteaa, että näiden yhteisten arvojen noudattaminen muodostaa perustan EU:ssa asuvien oikeuksille; ottaa huomioon, että kansalaisjärjestöillä ja muilla

---

15 EUVL C, C/2025/3169, 20.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3169/oj.

16 Euroopan parlamentti: parlamentin tutkimuspalvelujen pääosasto, ”Rule of Law Conditionality Regulation – European Implementation Assessment”, Euroopan parlamentti, 2025, https://data.europa.eu/doi/10.2861/0161872.

17 Rubio, E. et al., ”The tools for protecting the EU budget from breaches of the rule of law: the Conditionality Regulation in context”, Euroopan parlamentti, sisäasioiden pääosasto, talousarvioasioiden politiikkayksikkö, huhtikuu 2023.

sidosryhmillä on tärkeä rooli oikeusvaltioperiaatteen edistämisessä käytännön tasolla;

B. ottaa huomioon, että unionin tuomioistuimen useissa ratkaisuissa on todettu, että kaikki EU:n varat, ohjelmat ja rahoitus ovat osoitus jäsenvaltioiden välisen yhteisvastuun periaatteesta ja että niiden on perustuttava keskinäiseen luottamukseen, joka edellyttää SEU 2 artiklassa vahvistettujen arvojen, perusoikeuskirjan ja SEU4 artiklan 3 kohdassa vahvistetun vilpittömän yhteistyön periaatteen kunnioittamista; ottaa huomioon, että tuomioistuin on myös vahvistanut, että oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen ja EU:n talousarvion tehokkaan toteuttamisen välillä on selkeä yhteys moitteettoman varainhoidon periaatteiden ja EU:n taloudellisten etujen suojaamisen mukaisesti;

C. katsoo, että mikä tahansa selkeä vaara, että jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti oikeusvaltioperiaatetta, voi vaikuttaa EU:n kansalaisten perusoikeuksiin kaikissa jäsenvaltioissa, jäsenvaltioiden väliseen luottamukseen, yhteisvastuuseen ja vilpittömään yhteistyöhön sekä EU:n keskeisiin saavutuksiin, kuten henkilöiden vapaaseen liikkuvuuteen, sisämarkkinoiden toimintaan ja tiedotusvälineiden riippumattomuuteen;

D. ottaa huomioon, että ehdollisuusasetuksessa EU:lle annetaan valtuudet toteuttaa oikea-aikaisesti oikeasuhteisia taloudellisia toimenpiteitä taloudellisten etujensa suojaamiseksi, jos oikeusvaltioperiaatteen rikkominen jäsenvaltiossa vaikuttaa tai uhkaa vakavasti vaikuttaa EU:n talousarvion moitteettomaan varainhoitoon; ottaa huomioon, että ehdollisuusasetus hyväksyttiin osana vuosien 2021–2027 monivuotista rahoituskehystä koskevaa pakettia ja että neuvottelut lainsäätäjien välillä olivat pitkät ja vaikeat erityisesti siksi, että jotkin jäsenvaltiot pyrkivät yhdistämään monivuotista rahoituskehystä koskevat neuvottelut oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuusmekanismista käytäviin neuvotteluihin; ottaa huomioon, että asetus tuli voimaan 1. tammikuuta 2021 ja se on siitä lähtien sitonut kaikkia jäsenvaltioita;

E. toteaa, että ehdollisuusasetus täydentää muita välineitä, joilla suojataan EU:n talousarviota oikeusvaltioperiaatteen rikkomisesta aiheutuvilta riskeiltä;

F. toteaa, että ehdollisuusasetuksessa komission edellytetään seuraavan oikeusvaltioperiaatteen noudattamista kaikissa jäsenvaltioissa mutta tähän mennessä toimenpiteitä on ehdotettu ja hyväksytty asetuksen nojalla ainoastaan Unkarin tapauksessa; ottaa huomioon, että Puolalta on pyydetty lisätietoja;

G. katsoo, että on tärkeää turvata lopullisten EU:n varojen saajien ja edunsaajien oikeutetut edut; toteaa, että jäsenvaltioilla, joihin ehdollisuusasetuksen mukainen päätös vaikuttaa, on velvollisuus

raportoida, kuinka ne ovat noudattaneet velvoitteitaan lopullisia varojen saajia ja edunsaajia kohtaan;

H. ottaa huomioon, että komissio on antanut suuntaviivat, joilla selvennetään ehdollisuusasetuksen soveltamista; toteaa katsoneensa, että asetuksen teksti on selkeä eikä sen soveltamiseen tarvittu erillistä tulkintaa;

I. ottaa huomioon, että komissiolla on lakisääteinen velvollisuus antaa parlamentille tiedoksi jäsenvaltiolle antamansa ilmoitukset, joissa se katsoo, että oikeusvaltion periaatteita on saatettu rikkoa, sekä kaikki ehdollisuusasetuksen mukaisesti ehdotetut, hyväksytyt ja kumotut toimenpiteet;

J. ottaa huomioon, että komissio antoi tammikuussa 2024 ehdollisuusasetuksen 9 artiklan nojalla kertomuksen, jossa arvioitiin säädöksen soveltamista; toteaa, että komission analyysi ainoasta käytettävissä olevasta tapauksesta vahvisti toteutettujen suojatoimenpiteiden vaikuttavuuden ja niiden potentiaalin tulevaisuutta ajatellen, mutta komissio totesi, että oli liian aikaista tehdä lopullisia päätelmiä ja että mahdollisia parannuksia voitaisiin kartoittaa paremmin laajemman tapauskäytännön pohjalta;

K. ottaa huomioon, että joulukuussa 2024 asianomainen jäsenvaltio menetti ensimmäistä kertaa ehdollisuusasetuksen 7 artiklan 3 kohdan mukaisesti talousarviositoumukset, jotka oli keskeytetty asetuksen soveltamisen seurauksena, koska se ei ollut korjannut alun perin havaittuja puutteita asetettuun määräaikaan mennessä;

L. toteaa, että komissio antoi ehdotuksensa vuosien 2028–2034 monivuotiseksi rahoituskehykseksi[18] 16. heinäkuuta 2025; ottaa huomioon, että kansallista ja alueellista kumppanuutta koskevista suunnitelmista[19] annetun ehdotuksen oikeusvaltionäkökohdilla on selkeä yhteys ehdollisuusmekanismiin;

M. toteaa, että tämän mietinnön tarkoituksena on tarkastella ehdollisuusasetuksen täytäntöönpanoa ja myös sen vuorovaikutusta muiden unionin välineiden kanssa asetuksessa vahvistetun parlamentin roolin mukaisesti, tuoda esiin sen soveltamisessa

---

18 Komission 16. heinäkuuta 2025 antama tiedonanto ”Dynaaminen EU:n talousarvio tulevaisuuden tarpeisiin – monivuotinen rahoituskehys 2028–2034” (COM(2025)0570).

19 Komission 16. heinäkuuta 2025 antama ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, maatalouden ja maaseudun, kalatalouden ja merielinkeinojen, vaurauden ja turvallisuuden rahaston perustamisesta vuosiksi 2028–2034 sekä asetuksen (EU) 2023/955 ja asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 muuttamisesta (COM(2025)0565).

ilmenneitä hyötyjä ja puutteita sekä antaa suosituksia sen tulevaa täytäntöönpanoa varten;

Tausta: ehdollisuusjärjestelmä ja oikeudellinen konteksti

1. palauttaa mieliin, että oikeusvaltioperiaate on yksi EU:n perusarvoista ja sen kunnioittaminen on moitteettoman varainhoidon ja EU:n rahoituksen tuloksellisen käytön keskeinen edellytys; korostaa, että tämä on keskeisen tärkeää, jotta voidaan turvata kansalaisten luottamus EU:hun ja varmistaa, että EU:n varoilla saadaan aikaan konkreettista hyötyä kaikissa jäsenvaltioissa;

2. korostaa sitä tosiasiaa, että vuonna 2020 hyväksytty ehdollisuusasetus on keskeinen pilari EU:n talousarvion suojaamisessa oikeusvaltioperiaatteen rikkomisen aiheuttamilta riskeiltä, sitä sovelletaan koko talousarvioon ja se mahdollistaa eri toimenpiteiden kumulatiivisen soveltamisen; painottaa, että ehdollisuusasetuksen soveltamisessa olisi noudatettava suhteellisuusperiaatetta; korostaa, että asetuksella ei ole aikarajaa, eli sitä sovelletaan EU:n talousarvion kaikkiin nykyisiin ja tuleviin rahoitusvälineisiin; panee kuitenkin merkille, että sen käytännön täytäntöönpano on edelleen riittämätöntä, ja kehottaa tekemään konkreettisia parannuksia sen tuloksellisuuden varmistamiseksi kaikilta osin;

3. pitää myönteisenä, että Euroopan unionin tuomioistuin on vahvistanut SEU 2 artiklassa vahvistettujen arvojen kunnioittamisen olevan kaikkien jäsenvaltioiden jatkuva velvoite ja ennakkoedellytys unionin jäsenyydestä johtuvien perussopimusten mukaisten oikeuksien ja etujen hyödyntämiselle, mukaan lukien mahdollisuus saada EU:n varoja; kehottaa komissiota panemaan sovellettavan lainsäädännön kaikilta osin täytäntöön ja ottamaan huomioon tuomioistuimen toteamuksen ja korostamaan tätä seikkaa kaikessa asiaa koskevassa viestinnässään;

4. korostaa, että ehdollisuusasetuksen tai minkään muun käytettävissä olevan toimenpiteen, jonka tarkoitus on suojata EU:n talousarviota oikeusvaltioperiaatteen rikkomiselta, ei voida katsoa korvaavan perussopimuksiin perustuvia SEU 2 artiklaan kirjattujen arvojen turvaamiseen tarkoitettuja mekanismeja; muistuttaa, että äänioikeuden pidättäminen SEU 7 artiklan 2 kohdan nojalla on edelleen mahdollista tapauksissa, joissa oikeusvaltioperiaatetta rikotaan jatkuvasti ja vakavasti; toteaa, että ihmisten on vaikea ymmärtää, miksi oikeusvaltioperiaatetta jatkuvasti loukkaavilla jäsenvaltioilla on edelleen äänioikeus, mikä uhkaa heikentää luottamusta EU:n arvoihin ja päätöksentekoprosesseihin;

5. muistuttaa, että komission oikeusvaltiovälineistö on kehittynyt huomattavasti viime vuosikymmenen aikana ja siihen on sisällytetty useita välineitä oikeusvaltioperiaatteen suojelemiseksi, mukaan lukien vuotuinen oikeusvaltiokertomus, joka kattaa kaikki

27 jäsenvaltiota, yhteisiä säännöksiä koskevaan asetukseen kirjattu perusoikeuskirjan soveltamisen ja täytäntöönpanon mahdollistava horisontaalinen edellytys sekä elpymis- ja palautumistukivälineen mukaiset oikeusvaltioperiaatteeseen liittyvät nk. supervälitavoitteet;

6. korostaa, että ehdollisuusjärjestelmä kytkeytyy talousarvioon, koska sen tavoitteena on turvata EU:n varojen moitteeton varainhoito ja suojata EU:n taloudelliset edut, ja sitä sovelletaan vain, jos oikeusvaltioperiaatteen rikkominen vaikuttaa tai uhkaa vakavasti vaikuttaa EU:n talousarvioon; painottaa, että se on eri asia kuin SEU 7 artiklan mukainen menettely, jossa määrätään seuraamuksia SEU 2 artiklassa vahvistettujen arvojen vakavasta ja jatkuvasta loukkaamisesta riippumatta siitä, onko tällä talousarviovaikutuksia;

7. painottaa, että SEUT 258 artiklan ja varainhoitoasetuksen 6 artiklan mukaiset rikkomusmenettelyt ovat edelleen täydentäviä välineitä, joilla voidaan puuttua SEU 2 artiklassa vahvistettujen arvojen järjestelmälliseen rikkomiseen;

8. on tyytyväinen unionin tuomioistuimen 16. helmikuuta 2022 asioissa C-156/21 ja C-157/21 antamiin tuomioihin, joissa hylättiin kokonaisuudessaan Unkarin ja Puolan nostamat kanteet ehdollisuusasetuksen kumoamiseksi ja vahvistettiin yksiselitteisesti asetuksen pätevyys, oikeusperusta ja yhteensopivuus perussopimuksen kanssa sekä oikeusvaltioperiaatetta jäsenvaltioissa koskeva EU:n toimivalta;

9. muistuttaa, että ehdollisuusasetuksessa ei määritellä oikeusvaltioperiaatetta eikä siinä myöskään tyhjentävästi määritellä tilanteita, joissa on kyse oikeusvaltioperiaatteen rikkomisesta, tai käsitellä oikeusvaltioperiaatteessa tapahtunutta taantumista; mainitsee sen seikan, että varojen saantia koskevat säännöt määritetään asiaan liittyvässä lainsäädännössä ja unionin tuomioistuin on todennut, että käsite on riittävästi muovautunut oikeuskäytännössä ja jäsenvaltioiden valtiosääntöperinteessä, mikä rajoittaa komission harkintavaltaa sen arvioinneissa; torjuu näin ollen kaikki väitteet oikeudellisesta epävarmuudesta; kehottaa komissiota pitämään kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien rajoituksia ja sen toimijoihin kohdistuvia hyökkäyksiä sekä tiedotusvälineiden moniarvoisuuteen kohdistuvia hyökkäyksiä järjestelmällisesti riski-indikaattoreina silloin, kun niillä on suoraa merkitystä EU:n talousarvion tai sen taloudellisten etujen suojaamisen kannalta;

Ehdollisuusasetuksen soveltaminen ja havaitut ongelmat

Soveltamisala ja täytäntöönpanotoimet

10. muistuttaa, että ehdollisuusasetusta sovelletaan kaikkiin jäsenvaltioihin, koska komissio arvioi kaikkien jäsenvaltioiden osalta,

täyttyvätkö 4 artiklassa säädetyt toimenpiteiden hyväksymisen edellytykset;

11. toteaa, että toimenpiteiden hyväksymistä edeltävään menettelyyn sisältyy useita vaiheita, kuten komission kirjallinen ilmoitus asianomaiselle jäsenvaltiolle, tietojenvaihto, asianomaisen jäsenvaltion mahdolliset sitoumukset ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin tilanteen ratkaisemiseksi, jäsenvaltion huomautukset ja tarvittaessa komission ehdotus toimenpiteiksi, joista neuvosto päättää määräenemmistöllä tiukoissa aikarajoissa;

12. panee merkille prosessia koskevat lisäselvennykset, jotka komissio esitti ehdollisuusasetusta koskevissa vuoden 2022 suuntaviivoissa, ja asetuksen käytännön soveltamista koskevan arvion, jonka komissio esitti vuoden 2024 soveltamiskertomuksessa; pitää kuitenkin valitettavana, että suuntaviivat hyväksyttiin yli vuosi asetuksen voimaantulon jälkeen ja että tämä osaltaan vaikutti siihen, että asetuksen soveltaminen tosiasiassa viivästyi;

13. pitää valitettavana, että sen jälkeen, kun ehdollisuusasetus tuli voimaan 1. tammikuuta 2021, komissio ei välittömästi aloittanut 6 artiklan 1 kohdan mukaista menettelyä vastauksena eräissä jäsenvaltioissa jatkuneisiin vakaviin oikeusvaltion periaatteiden rikkomisiin, jotka vaaransivat vakavasti EU:n taloudelliset edut; korostaa, että kehotettuaan komissiota toistuvasti tekemään ratkaisun parlamentti nosti lokakuussa 2021 Euroopan unionin tuomioistuimessa kanteen komissiota vastaan SEUT 265 artiklan nojalla, koska komissio oli laiminlyönyt ratkaisun tekemisen eikä ollut soveltanut asetusta; korostaa, että komission oikea-aikaiset toimet, jotka perustuvat selkeisiin sisäisiin aikatauluihin, ovat olennaisen tärkeitä EU:n talousarvion suojaamiseksi;

Oikeusvaltioperiaatteen rikkomisista ilmoittaminen ehdollisuusasetuksen nojalla

14. panee merkille, että komissio saa tiedon mahdollisista oikeusvaltioperiaatteen rikkomisista laajan näyttöpohjan kautta, mukaan lukien Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF), Euroopan syyttäjänviraston (EPPO), tilintarkastustuomioistuimen ja parlamentin raportit sekä kansalaisjärjestöjen, yritysten ja väärinkäytösten paljastajien ilmoitukset; korostaa, että komission on tärkeää selvittää kattavasti, kuinka tällainen näyttö otetaan huomioon sen päätöksissä; pyytää kunnollista rahoitusta EPPOlle, OLAFille, Europolille, Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastolle (Eurojust) ja vastaaville elimille, jotta ne voivat tutkia tehokkaasti EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavia oikeusvaltioperiaatteen rikkomisia;

15. pitää erittäin valitettavana, että niistä komission arvioinneista, jotka eivät johda toimenpide-ehdotuksiin tai joiden seurauksena päätetään käyttää jotakin toista välinettä, ei kerrota avoimesti; korostaa, että

on vältettävä poliittisista vaikuttimista esitettyjä tai perusteettomia väitteitä;

16. panee merkille, että tähän mennessä vain hyvin harvat sidosryhmät ovat käyttäneet vuoden 2022 suuntaviivojen liitteenä olevaa komission vakiomuotoista kantelulomaketta; suosittaa, että komissio käsittelisi missä tahansa kirjallisessa muodossa toimitetut kantelut; kehottaa lisäksi ottamaan käyttöön luottamuksellisen ja käyttäjäystävällisen ilmoitusportaalin, joka suojaa väärinkäytösten paljastajien henkilöllisyyttä ja varmistaa, että heitä suojellaan kostotoimilta ja aiheettomalta ilmiannolta ja jonka kautta sidosryhmät voivat ilmoittaa vaatimusten noudattamatta jättämisestä, jotta korjaavat toimet voidaan käynnistää nopeasti; korostaa, että tällaisten välineiden on oltava helposti saatavilla, avoimia, käytettävissä useilla kielillä ja sidosryhmien kannalta luotettavia, jotta voidaan maksimoida niiden vaikuttavuus ja varmistaa, että saatu näyttö otetaan kaikilta osin huomioon;

17. pitää valitettavana, että ehdollisuusasetuksen nojalla on lähetetty vain kaksi virallista ilmoitusta ja toimenpiteistä on päätetty vain yhdessä tapauksessa, vaikka komission vuotuisissa oikeusvaltiokertomuksissa on toistuvasti kerrottu huolestuttavista havainnoista, OLAF on tehnyt havaintoja ja ne on julkaistu komission vuotuisissa kertomuksissa EU:n taloudellisten etujen suojaamisesta ja EPPOn tekemät havainnot viittaavat siihen, että useissa jäsenvaltioissa on talousarvioriskejä; korostaa, että juopa havaintojen ja täytäntöönpanon välillä heikentää asetuksen uskottavuutta ja vesittää sen ennaltaehkäisevän tehtävän EU:n taloudellisten etujen suojaamisessa; muistuttaa tilintarkastustuomioistuimen varoittaneen, että neuvostossa määräenemmistöä edellyttävät päätökset varojen käytön estämisestä tai vapauttamisesta ovat usein kytköksissä niihin liittymättömiin korkean tason neuvotteluihin, joissa vaaditaan yksimielisyyttä; korostaa, että päätökset on tehtävä teknisten ja oikeudellisten havaintojen perusteella eikä niistä voi tinkiä niin, että uhataan pysäyttää yksimielisyyttä vaativia päätöksiä neuvostossa;

Arviointi ja päätös ehdollisuusmekanismin soveltamisesta

18. painottaa, että ehdollisuusasetusta on sovellettava johdonmukaisesti kaikissa jäsenvaltioissa; kehottaa komissiota ja tarvittaessa neuvostoa toimimaan nopeasti ja täysin avoimesti, jos oikeusvaltioperiaatteen rikkomisilla tai niiden vakavalla uhalla on osoitettu olevan yhteys EU:n talousarvioon kohdistuviin riskeihin eikä asianomainen jäsenvaltio puutu tilanteeseen vaikuttavasti ja kestävästi kohtuullisessa ajassa; painottaa, että pitkälliset epäviralliset vuoropuhelut eivät saa korvata määrätietoisia toimia ja että on torjuttava päättäväisesti poliittiset umpikujat tai kiristys, joita käytetään EU:n päätöksenteon estämiseen;

19. toistaa, että oikeusvaltioperiaatetta ei saa missään olosuhteissa pitää pelinappulana; korostaa, että välinettä ei saa käyttää ainoastaan

viimeisenä keinona, koska ehdollisuusasetuksessa sallitaan myös maksujen osittainen keskeyttäminen varhaisessa vaiheessa eli heti, kun on havaittu oikeusvaltioperiaatteen rikkomisia, jotka uhkaavat vakavasti vaikuttaa EU:n talousarvioon; kehottaa tässä yhteydessä komissiota hyödyntämään välinettä täysin ja oikea-aikaisesti;

20. tähdentää, että komission arviointien on oltava puolueettomia ja oikeudenmukaisia, niissä on otettava huomioon kaikki käytettävissä olevat tosiseikat ja niissä on kunnioitettava objektiivisuuden, syrjimättömyyden ja jäsenvaltioiden yhdenvertaisuuden periaatteita perussopimuksia sovellettaessa; korostaa, että talousarviota suojaavien toimenpiteiden valinnassa ja laajuudessa on kunnioitettava ehdollisuusasetuksen 5 artiklassa säädettyä suhteellisuusperiaatetta ottaen huomioon rikkomisen vakavuus, kesto ja toistuvuus, asianomaisen jäsenvaltion valmius yhteistyöhön ja konkreettinen taloudellinen riski sekä vaikutukset oikeutettuihin lopullisiin varojen saajiin ja edunsaajiin, erityisesti kun kyse on pienemmistä toimijoista; kehottaa komissiota tilintarkastustuomioistuimen suosituksen mukaisesti julkaisemaan kvantitatiivisen riskipisteytysmenetelmän, jota se jo soveltaa sisäisesti;

21. korostaa, että komission on perussopimusten valvojana toimittava täysin puolueettomasti kansallisten hallitusten poliittisesta linjasta riippumatta ja määrättävä täysin oikeudenmukaisesti seuraamuksia kaikista oikeusvaltioperiaatteen rikkomisista, jotka uhkaavat EU:n talousarviota ja EU:n arvoja, jotta voidaan välttää vaikutelma siitä, että se keskittyy valikoivasti vain joihinkin jäsenvaltioihin; muistuttaa, että ainoastaan tällaisella puolueettomalla valvonnalla voidaan säilyttää ehdollisuusjärjestelmän uskottavuus ja legitimiteetti;

22. on tietoinen, että mekanismin käynnistämistä vaikeuttavat jotkin ehdollisuusasetuksen näkökohdat, erityisesti vaatimus osoittaa riittävän suora yhteys oikeusvaltioperiaatteen rikkomisen ja EU:n talousarvioon kohdistuvan kielteisen vaikutuksen vakavan uhkan välillä; katsoo samanaikaisesti, ettei tällaisia vaatimuksia saisi käyttää perusteena olla käynnistämättä mekanismia;

Taantuminen ja korjaavien toimenpiteiden kumoaminen

23. panee merkille, että neuvosto on päättänyt keskeyttää 55 prosenttia koheesiopolitiikan kolmen toimenpideohjelman talousarviositoumuksista Unkarin kohdalla ja kieltää komissiota tekemästä yleishyödyllisten säätiöiden tai niiden ylläpitämien yhteisöjen kanssa uusia oikeudellisia sitoumuksia kaikesta EU:n rahoituksesta, jonka täytäntöönpanoa hallinnoidaan suoraan tai

välillisesti; viittaa oikeudelliseen analyysiin[20], jonka perusteella Unkarin hallitus on rikkonut oikeusvaltioperiaatetta järjestelmällisesti ja toistuvasti, minkä vuoksi huomattavasti suurempi osa EU:n rahoituksesta olisi keskeytettävä, jotta EU:n talousarviota voidaan suojatasuhteellisuusperiaatteen mukaisesti; panee merkille, että ehdollisuusasetuksessa ei aseteta rajoituksia sille, kuinka suuri osa sitoumuksista voidaan keskeyttää, ja katsoo, että rahoitus voitaisiin keskeyttää jopa kokonaan; panee merkille, että hyväksyttyään toimenpiteitä joulukuussa 2022 komissio arvioi havaittuja rikkomisia ja korjaavien toimenpiteiden tilannetta uudelleen joulukuussa 2023 ja jälleen joulukuussa 2024, mitä seurasi Unkarin hallituksen ilmoitus rikkomisten korjaamisesta yleishyödyllisten säätiöiden osalta; korostaa, että molemmissa komission arvioissa todettiin, että tarvittavia vaatimuksia ei ollut täytetty; panee merkille, että komission arvioissa ei käsitelty uusia oikeusvaltioperiaatteen rikkomisia tai niiden vakavaa uhkaa, joka vaikuttaisi tai uhkaisi vaikuttaa EU:n taloudellisiin etuihin; kehottaa komissiota arvioimaan kiireellisesti uudelleen oikeusvaltioperiaatteessa tapahtunutta taantumista erityisesti oikeuslaitoksen riippumattomuuden osalta ja puuttumaan siihen ehdottamalla lisätoimenpiteitä tai päivittämällä nykyisiä;

24. painottaa, että ehdollisuusasetuksen nojalla keskeytetyt EU:n varat on vapautettava vasta, kun toimenpiteiden hyväksymiseen johtanut tilanne on korjattu kokonaisuudessaan, ottaen täysin huomioon kaikki muutokset maan tilanteessa toimenpiteitä koskevan alkuperäisen päätöksen tekohetkestä siihen saakka, kun toimenpiteet päätettiin kumota; toistaa tilintarkastustuomioistuimen varoituksen siitä, että ehdollisuusjärjestelmä ei saa muuttua rasti ruutuun -toiminnaksi, jossa jäsenvaltio täyttää pelkästään muodolliset vaatimukset, vaan maassa on sen seurauksena tapahduttava konkreettisia parannuksia; kehottaa komissiota vahvistamaan, että oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen todennetaan käytännössä, mikä tapahtuu objektiivisten vertailuarvojen ja paikan päällä tehtävien tarkastusten avulla, ja raportoimaan havainnoistaan ennen kuin se tekee ehdotuksia hyväksyttyjen toimenpiteiden kumoamisesta; katsoo, että komission olisi myös tehtävä jälkitarkastuksia, jotta voidaan ehkäistä taantuminen toimenpiteiden kumoamisen jälkeen;

25. muistuttaa varoittaneensa jo kesäkuussa 2023 riskistä, että korjaavat toimenpiteet perutaan sen jälkeen, kun taloudelliset seuraamukset

---

[20] Sheppele, K. L. et al., ”Freezing all EU funds to Hungary: A legal analysis of why a 100 % suspension is “proportionate” and “appropriate” under Regulation 2020/2092 on a general regime of conditionality for the protection of the Union budget”, parlamentin jäsenen Daniel Freundin (Verts/ALE-ryhmä) toimeksi antama tutkimus, toukokuu 2022.

on kumottu[21], ja huomauttaa, että tällaista mahdollisuutta ei nimenomaisesti käsitellä ehdollisuusasetuksessa eikä vuoden 2022 suuntaviivoissa; korostaa, että myös tilintarkastustuomioistuin on nostanut tämän riskin esiin; kehottaa komissiota keskeyttämään nopeasti uudelleen ja tarvittaessa perimään takaisin EU:n varat, jos korjaavat toimet perutaan myöhemmin; odottaa saavansa ilmoituksen tällaisista toimista välittömästi;

26. korostaa, että toimenpiteiden kumoamisen jälkeen ohjelmien täysimääräistä täytäntöönpanoa olisi jatkettava pikaisesti, myös sitoumusten ja varojen maksamisen osalta; korostaa, että komission on tärkeää tehdä tiivistä yhteistyötä kansallisten viranomaisten kanssa, jotta voidaan estää käsittelyn ruuhkautuminen;

Ehdollisuusjärjestelmän ja oikeusvaltiovälineistön muiden välineiden väliset yhteydet

27. muistuttaa, että ehdollisuusasetus nimenomaisesti täydentää muita talousarvion suojaamisvälineitä ja että sitä sovelletaan tapauksissa, ”joissa unionin talousarvion tehokkaampi suojaaminen ei ole mahdollista unionin lainsäädännössä säädettyjen muiden menettelyjen avulla”; pitää valitettavana, että tämän sanamuodon perusteella komissio on tulkinnut, että välinettä olisi käytettävä vasta viimeisenä keinona; muistuttaa erittäin huolestuneena, että muita käytettävissä olevia toimenpiteitä ei ole aiemmin käytetty järjestelmällisesti; panee huolestuneena merkille, että oikeusvaltioperiaatteen seurannasta vastaa komissiossa useampi yksikkö, mikä johtaa toisinaan toiminnan epäjohdonmukaisuuksiin, läpinäkymättömyyteen ja viivästyksiin; pitää valitettavana, että komission ilmeisenä aikomuksena vaikuttaa olevan vastuiden hajauttaminen entisestään, koska ehdollisuusasetuksen arviointi ja valvonta annetaan sen budjettipääosastossa tehtäväksi eri yksikölle kuin ehdotukset uuden monivuotisen rahoituskehyksen kansallista ja alueellista kumppanuutta koskevista suunnitelmista; arvostelee sitä, että tällainen vastuiden eriyttäminen johtaa monimutkaisiin koordinointirakenteisiin ja vaarantaa ehdollisuusasetuksen soveltamisen;

28. pitää epäselvänä, kuinka ehdollisuusasetus ja oikeusvaltiovälineistön muut välineet käytännössä toimivat yhdessä, erityisesti kun kyse on yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen mukaisesta perusoikeuskirjaa koskevasta horisontaalisesta mahdollistavasta edellytyksestä sekä elpymis- ja palautumistukivälineen mukaisista oikeusvaltioperiaatteeseen liittyvistä supervälitavoitteista; panee huolestuneena merkille, että tilintarkastustuomioistuin ei ole aina pystynyt todentamaan komission perusteita valita juuri tietty

---

21 Euroopan parlamentin päätöslauselma 1. kesäkuuta 2023 oikeusvaltiorikkomuksista ja perusoikeusloukkauksista Unkarissa ja jäädytetyistä EU:n varoista (EUVL C, C/2023/1223, 21.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1223/oj).

oikeusvaltioväline; pitää huolestuttavana, että tämä avoimuuden puute heikentää luottamusta ehdollisuusasetuksen puolueettomaan soveltamiseen; pitää valitettavana, että komissio arvioi joulukuussa 2023, että Unkari oli täyttänyt oikeuslaitoksen riippumattomuutta koskevan horisontaalisen mahdollistavan edellytyksen, mutta samalla piti voimassa ehdollisuusasetuksen nojalla määrätyt toimenpiteet; korostaa, että tämä johdonmukaisuuden puute haittaa välineiden soveltamisen demokraattista valvontaa; muistuttaa, että parlamentti nosti maaliskuussa 2024 Euroopan unionin tuomioistuimessa kanteen komissiota vastaan kyseisen komission päätöksen laillisuuden tutkimiseksi ja oikeusvaltiomekanismin täytäntöönpanoa koskevan oikeusvarmuuden parantamiseksi ja että tuomioistuimen ratkaisua odotetaan vielä;

29. korostaa, että on tärkeää ylläpitää ja vahvistaa edelleen eri oikeusvaltiovälineiden välisiä synergioita; painottaa, että EU:n rahoituksen vapauttamiseksi vaadittavia oikeusvaltioon liittyviä toimenpiteitä, sellaisina kuin ne määritellään yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen, elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen ja ehdollisuusasetuksen nojalla tehdyissä asiaan liittyvissä päätöksissä, on käsiteltävä yhtenä kokonaispakettina ja että mitään maksuja ei saisi suorittaa yhdellä tai useammalla alalla tapahtuneesta edistyksestä huolimatta, jos jollakin muulla alalla on yhä puutteita; katsoo, että kaikenlainen taantuminen näiden toimenpiteiden käynnistämiseen johtaneessa tilanteessa olisi myös otettava huomioon;

30. varoittaa, että jäädytettyjen määrärahojen uudelleenkohdentaminen tai siirtäminen muihin ohjelmiin tai tavoitteisiin viestittäisi niille hallinnoille, jotka eivät ole noudattaneet EU:n arvoja eivätkä velvoitteitaan suojata EU:n taloudellisia etuja, että menetetyt varat voidaan korvata muualla; toteaa, että ehdollisuusasetuksen hengen mukaisesti tällaisia siirtoja ei saa tehdä, ja kehottaa siksi komissiota hylkäämään kaikki pyynnöt, jotka koskevat määrärahojen siirtämistä muihin ohjelmiin tai saman ohjelman muihin toimintalinjoihin ja jotka johtaisivat ehdollisuusasetuksen mukaisten toimenpiteiden kiertämiseen; pyytää komissiota toimittamaan parlamentille tällaisten siirtopyyntöjen koko tekstin, jotta parlamentti voi harjoittaa demokraattista valvontaa ennen komission päätöstä eikä vasta sen jälkeen; katsoo, että varoja ei saisi käyttää ohjelmamuutoksiin tai siirtoihin, jos niiden maksaminen on keskeytetty ehdollisuusasetuksen nojalla tai horisontaalisen mahdollistavan edellytyksen täyttämättä jättämisen vuoksi;

Demokraattinen valvonta ja avoimuus

31. panee merkille, että ehdollisuusasetuksessa neuvostolle annetaan valtuudet muuttaa määräenemmistöllä komission ehdotusta ennen toimenpiteiden hyväksymistä, kun taas parlamentin rooli rajoittuu tietojen saamiseen jälkikäteen, mikä vie toiselta EU:n budjettivallan

käyttäjältä ja vastuuvapauden myöntävältä viranomaiselta merkityksellisen sananvallan päätöksissä, jotka ovat keskeisiä EU:n talousarvion suojaamisessa; panee merkille, että ainoassa tapauksessa, josta neuvoston oli päätettävä, se muutti komission ehdotusta alentamalla keskeytettäviä rahoitusmääriä tätä mitenkään perustelematta;

32. korostaa, että keväällä 2025 tehty Eurobarometri-tutkimus kertoo erittäin laajasta yleisön kannatuksesta sille, että EU:n varojen myöntämisen ehdoksi asetetaan oikeusvaltioperiaatteen ja demokraattisten periaatteiden noudattaminen, sillä 85 prosenttia vastaajista kannatti tätä lähestymistapaa; korostaa, että Euroopan parlamentin jäsenet ovat unionin kansalaisten suoraan valitsemia edustajia ja heidän on kunnioitettava tätä selkeää vaatimusta ja puolustettava päättäväisesti ehdollisuusmekanismia keskeisenä välineenä, jolla suojellaan EU:n talousarviota ja turvataan SEU 2 artiklassa vahvistetut arvot;

33. toteaa jälleen suhtautuvansa erittäin vakavasti tehtäväänsä ehdollisuusasetuksen täytäntöönpanon valvojana; toteaa, että komissio on noudattanut oikeudellista velvoitettaan antaa parlamentille viipymättä tiedoksi kaikki ehdotetut, hyväksytyt tai kumotut toimenpiteet; pitää valitettavana, että komissio toimitti pelkät vähimmäistiedot, joista puuttui keskeisiä yksityiskohtia, eikä jakanut kaikkia asiakirjoja edes parlamentin pyydettyä tätä; korostaa, että tietojen oikea-aikainen, kattava ja proaktiivinen toimittaminen on parlamentille olennaisen tärkeää, jotta se voi täyttää talousarvio- ja valvontavelvollisuutensa tehokkaasti ja jotta ihmisten luottamus EU:n toimielimiin ja koko EU:n uskottavuus säilyvät;

34. pitää lisäksi valitettavana, ettei sen ole mahdollista tutustua kirjallisten ilmoitusten koko tekstiin eikä komission yksiköiden ja kyseisen jäsenvaltion väliseen yhteydenpitoon; painottaa, että tällaisen näytön luovuttamisesta kieltäytyminen heikentää perussopimuksiin perustuvia, parlamentilla SEU 14 artiklan 1 kohdan ja SEUT 319 artiklan nojalla olevia talousarvion valvontaoikeuksia; pitää lisäksi valitettavana, että parlamentin piti toistuvasti turvautua kirjeisiin tai päätöslauselmiin saadakseen komissiolta perustietoja menettelystä ja että useita asiakirjoja toimitettiin vasta huomattavien viivästysten jälkeen;

35. panee merkille parlamentin ja komission puitesopimuksen tarkistamisesta käytyjen neuvottelujen lopputuloksen, jossa komissio sitoutuu entisestään lujittamaan toimielinten välistä yhteistyötä talousarvioasioissa; muistuttaa, että parlamentin olisi oltava neuvoston kanssa tasavertaisessa asemassa kaikissa tietojen jakamista koskevissa asioissa; vaatii saada käyttöönsä järjestelmällisesti, ajoissa, jäsennellysti ja suojatusti kaikki tiedot ja asiakirjat, joita se ja sen valiokunnat tarvitsevat valvontatehtävänsä hoitamiseksi, mukaan lukien kirjallinen ilmoitus sille jäsenvaltiolle,

johon varojen mahdollinen keskeyttäminen vaikuttaa, mahdolliset lisätietopyynnöt, komission yksiköiden ja kyseisen jäsenvaltion välinen kirjeenvaihto sekä ehdollisuusasetuksen 5 artiklan 2 kohdan nojalla raportoidut tiedot;

36. kehottaa komissiota sopimaan suojatusta viestintäkanavasta, jolla varmistetaan, että tällaiset tiedot ovat parlamentin asiaan liittyvien elinten käytettävissä, ja turvataan samalla luottamuksellisuus;

37. pitää valitettavana, että komissio ei kerro havaituista oikeusvaltioperiaatteen rikkomisistapauksista, riskianalyysimenetelmästä eikä oikeasuhteisuuden laskentaperiaatteista tiedoissa, joita se on julkistanut havainnoistaan ehdollisuusasetuksen mukaisten yksittäisten tapausten yhteydessä; toteaa, että ääritoimijat ovat hyödyntäneet tätä puutteellista tiedottamista levittääkseen disinformaatiota EU:n motiiveista ja menettelyistä, ja varoittaa, että näin voi tapahtua myös tulevaisuudessa;

38. korostaa, että on tärkeää taata tällä alalla aktiivisille kansalaisjärjestöille asianmukainen EU:n rahoitus, sillä niillä on ratkaiseva rooli oikeusvaltioperiaatteen, demokratian ja perusoikeuksien turvaamisessa;

Lopullisten varojen saajien ja edunsaajien suojaaminen

39. korostaa, että tarvitaan selkeä lähestymistapa estämään lopullisten varojen saajien ja edunsaajien rankaiseminen siitä syystä, että EU:n varojen maksaminen niiden hallitukselle on keskeytetty oikeusvaltioperiaatteen rikkomisen seurauksena; odottaa komission analysoivan mahdollisia vaikutuksia lopullisiin varojen saajiin ja edunsaajiin, kun se ehdottaa toimenpiteitä; korostaa, että tämä periaate on älykkäämmän ehdollisuuden ytimessä; muistuttaa erityisesti, että asetuksen nojalla hyväksyttyjen toimenpiteiden kohteena olevilla jäsenvaltioilla on velvollisuus täyttää edelleen kaikki sitoumuksensa lopullisia varojen saajia ja edunsaajia kohtaan;

40. pitää valitettavana, että käytännössä näiden säännösten täytäntöönpanoa ei ole valvottu riittävästi ja suojatoimet lopullisia varojen saajia ja edunsaajia varten ovat edelleen suurelta osin teoreettisia, koska varojen suoraa maksamista tai uudelleenohjaamista koskevat menettelyt ovat raskaita ja yhteydenpito mahdollisten tai tosiasiallisten lopullisten varojen saajien ja edunsaajien kanssa on satunnaista; painottaa, että EU:n tasolla tarvitaan lisätoimia, jotta voidaan parantaa lopullisten varojen saajien ja edunsaajien, mukaan lukien paikallis- ja alueviranomaiset ja muut sidosryhmät, oikeutettujen etujen suojaamista ja varmistaa, että ne saavat EU:n rahoitusta, koska niitä ei pitäisi rankaista sellaisista rikkomisista, joihin keskushallinto on syyllistynyt;

41. panee huolestuneena merkille, että joissakin jäsenvaltioissa kleptokraattiset oligarkkiset rakenteet ovat järjestelmällisesti valtaamassa strategisesti tärkeitä aloja, kuten media-, televiestintä-, pankki-, vähittäiskauppa-, maatalous-, elintarvike-, terveydenhuolto-, apteekki-, rakennus- ja matkailualoja, mikä voi vaarantaa EU:n talousarvion suojaamisen esimerkiksi silloin, kun tällaiset tahot hakevat EU:n varoja; korostaa, että on tärkeää taata kaikille hakijoille yhtäläiset mahdollisuudet sekä saada EU:n rahoitusta että hyödyntää puolueettomia ja tehokkaita valitusmekanismeja;

42. korostaa, että joissakin jäsenvaltioissa väärinkäytösten paljastajien ja tutkivien journalistien pelottelu ja heihin kohdistuvat kostotoimet myötävaikuttavat järjestelmällisiin korruptioriskeihin; kehottaa komissiota kohtelemaan tällaisia kostotoimia raskauttavina tekijöinä, kun se arvioi ehdollisuusasetuksen mukaisia talousarvioriskejä;

43. korostaa, että on tärkeää järjestelmällisesti sisällyttää rahanpesun estämistä ja torjuntaa koskevat eurooppalaiset ja kansainväliset normit ja suositukset ehdollisuusasetuksen nojalla toteutettaviin arviointeihin; kehottaa komissiota kehittämään selkeitä rahanpesun torjuntaan liittyviä riski-indikaattoreita EU:n talousarviosta rahoitettaviin hankkeisiin, jotta voidaan lujittaa tietojenvaihtoa kansallisten rahanpesun selvittelykeskusten kanssa;

Kokemukset ja suositukset tulevia parannuksia varten

44. katsoo näiden rajallisten kokemusten perusteella, että ehdollisuusjärjestelmä on yleisesti ollut tehokas väline EU:n taloudellisten etujen suojaamiseksi riskeiltä, jotka johtuvat oikeusvaltioperiaatteen rikkomisesta tai sen vakavasta uhasta; vaatii soveltamaan järjestelmää EU:n koko talousarvioon, myös tulosperusteisiin välineisiin, jotta mitkään EU:n menot eivät jää oikeusvaltioperiaatteen tehokkaan valvonnan ulkopuolelle; kehottaa komissiota varmistamaan, että ehdollisuusasetusta sovelletaan johdonmukaisesti EU:n talousarvioon rahoitusmallista riippumatta;

45. korostaa, että joitakin ehdollisuusasetuksen soveltamisen näkökohtia olisi parannettava, jotta voidaan lisätä sen vaikuttavuutta ja avoimuutta sekä sen koordinointia ja johdonmukaisuutta oikeusvaltiovälineistön muiden välineiden, erityisesti ennakkovälineiden, kanssa ja tarvittaessa soveltaa niitä yhdessä;

46. kehottaa komissiota tarkistamaan pikaisesti vuoden 2022 suuntaviivoja, jotta voidaan puuttua suoremmin riskiin, että varoja siirretään muihin tarkoituksiin tai kohdennetaan uudelleen, julkaisemaan menetelmän, jossa esitetään suhteellisuuden laskenta vaihe vaiheelta, määrittämään ”riittävän suoran yhteyden” oikeusvaltioperiaatteen rikkomisen ja talousarvioriskin välillä, vaatimaan selkeämpiä yhteyksiä rikkomisten ja hyväksyttyjen toimenpiteiden välille, mukaan lukien tarkemmat normit rikkomisille, ja tarjoamaan selkeitä ratkaisuja ja käytännön toimia, joilla käsitellä

tunnistettuihin rikkomisiin mahdollisesti liittyvää taantumista; kehottaa tässä yhteydessä tekemään sidosryhmien kanssa avoimempaa yhteistyötä jo varhaisemmassa vaiheessa, jotta viivästyksiltä voidaan välttyä;

47. korostaa, että komission olisi dokumentoitava yhteys rikkomisten ja hyväksyttyjen toimenpiteiden välillä jokaisessa tapauksessa ja julkaistava yhdessä kunkin päätöksen kanssa ytimekäs selitys siitä, miten ”riittävän suoraa yhteyttä” koskeva vaatimus täyttyi, ja hyödynnettävä tarkistetuissa suuntaviivoissa lueteltuja indikaattoreita;

48. kehottaa tässä yhteydessä komissiota tarkastelemaan uudelleen tulkintaansa, jonka mukaan ehdollisuusasetusta sovelletaan viimeisenä keinona, ja käyttämään oikeusvaltiovälineistöä ylipäänsä ennakoivammin silloin kun se on perusteltua, mukaan lukien 6 artiklan 4 kohdan soveltaminen, kuitenkin suhteellisuusperiaatetta noudattaen; pitää valitettavana, että komission tiedonannossa uudesta monivuotisesta rahoituskehyksestä nähtävästi vahvistetaan lähestymistapa, jossa ehdollisuusasetusta käytetään ”viimeisenä puolustuslinjana”;

49. pyytää komissiota ottamaan oikeasuhteisuuden arvioinnissaan järjestelmällisesti huomioon haittavaikutukset (mahdollisille) lopullisille varojen saajille ja edunsaajille, erityisesti pienemmille toimijoille, joita ovat esimerkiksi yliopistot, pienet ja keskisuuret yritykset sekä kansalaisjärjestöt, ja ottamaan tämän analyysin huomioon komission parlamentille ehdollisuusasetuksen 8 artiklan nojalla toimittamassa asiakirja-aineistossa;

50. kehottaa komissiota tarkastelemaan uudelleen, miten se voi tehokkaasti täyttää velvollisuutensa turvata lopullisten varojen saajien ja edunsaajien oikeutetut taloudelliset edut, erityisesti niiden, jotka kärsivät oikeusvaltioperiaatteen puutteiden seurauksista, muun muassa valvomalla ehdollisuusasetuksen asiaankuuluvien säännösten noudattamista, kun on kyse jäsenvaltioiden velvoitteista suorittaa maksuja ja käyttää varoja syrjimättömästi; painottaa, että ehdollisuusasetuksen soveltamista ei saa heikentää toimenpiteillä, joilla varmistetaan, että oikeutetut lopulliset varojen saajat ja edunsaajat voivat edelleen saada EU:n rahoitusta; odottaa, että parlamentti otetaan täysipainoisesti mukaan tähän prosessiin;

51. kehottaa komissiota tekemään järjestelmällisesti ristiviittauksia rikkomusmenettelyjen, varainhoitoasetuksen 6 artiklan nojalla hyväksyttyjen toimenpiteiden ja vireillä olevien ehdollisuusarviointien välillä, jotta jäsenvaltiot eivät voi hyödyntää menettelyjen erillisyyttä ja EU:n taloudelliset edut suojataan käytetystä oikeudellisesta välineestä riippumatta;

52. katsoo, että korjaavien toimien ohella olisi toteutettava suojatoimia, joilla estetään tapauksen mukaan vastaavien tilanteiden esiintyminen

tai entistä pahempi lipsuminen tulevaisuudessa; kehottaa luomaan vankemman seuranta- ja raportointikehyksen, joka sisältää tarvittaessa jäsennellyn ja järjestelmällisen julkisten kuulemisten mekanismin muiden kuin valtiollisten sidosryhmien kanssa, erityisesti jäsenvaltioiden suorittamien korjaavien toimenpiteiden täytäntöönpanotilanteen suhteen, kun niihin sovelletaan yleisen ehdollisuusjärjestelmän mukaisia menettelyjä;

53. odottaa komission toteuttavan konkreettisia toimia, joilla vahvistetaan sen vuotuisten oikeusvaltiokertomusten suositusten ja EU:n talousarviosta myönnettävän taloudellisen tuen välisiä yhteyksiä, kuten talousarviosta ja oikeusvaltioperiaatteesta vastaaville komission jäsenille vuonna 2024 osoitetuissa toimeksiantokirjeissä esitettiin; pitää valitettavana, että vuoden 2025 oikeusvaltiokertomuksesta ja etenkin sen suosituksista puuttuvat yksityiskohtaiset tiedot siitä, miten tällaiset yhteydet muodostetaan; kehottaa komissiota muokkaamaan vuotuisten oikeusvaltiokertomusten maakohtaiset suositukset konkreettisiksi välitavoitteiksi, joiden mukaisesti jäsenvaltioiden on järjestelmällisesti toimittava ja joita voidaan tarvittaessa käyttää näyttönä perusteltaessa päätöstä ehdollisuusasetuksen soveltamisesta;

54. kehottaa komissiota kehittämään edelleen ennaltaehkäisevien ja reaktiivisten välineiden välistä yhteyttä ja käynnistämään pikaisesti vuotuisen oikeusvaltiokertomuksen havaintojen perusteella koordinoituja rikkomismenettelyjä; kehottaa komissiota arvioimaan mahdolliset riskit, joita EU:n talousarviolle aiheutuu oikeusvaltiojärjestelmissä olevista heikkouksista, ja raportoimaan niistä vuotuisessa oikeusvaltiokertomuksessa;

55. korostaa, että vuotuinen oikeusvaltiokertomus rakentuu tällä hetkellä neljän pilarin ympärille, jotka ovat oikeuslaitos, korruptiontorjuntakehys, tiedotusvälineiden moniarvoisuus sekä hallitusjärjestelmän osien keskinäiseen valvontaan liittyvät muut institutionaaliset kysymykset; on ilahtunut siitä, että sen toistuvien pyyntöjen jälkeen vuoden 2025 oikeusvaltiokertomukseen on lisätty sisämarkkinaulottuvuus, jotta voidaan puuttua useisiin vakaviin ja järjestelmällisiin oikeusvaltioperiaatteen rikkomisiin, jotka vaikuttavat yrityksiin ja työntekijöihin useissa jäsenvaltioissa; painottaa, että toimiva oikeuslaitos, vahva korruptiontorjuntakehys, tiedotusvälineiden moniarvoisuus, hallitusjärjestelmän osien riittävä keskinäinen valvonta ja toimivat sisämarkkinat liittyvät erottamattomasti oikeusvaltioperiaatteeseen; toistaa näkemyksensä siitä, että vuotuisessa oikeusvaltiokertomuksessa olisi käsiteltävä kaikkia SEU 2 artiklassa vahvistettuja arvoja, sillä niitä olisi tarkasteltava yhdessä, arvojen muodostamana kokonaisuutena;

56. toteaa, että vuotuisen oikeusvaltiokertomuksen pilareiden puitteissa havaittujen oikeusvaltioperiaatteen järjestelmällisten rikkomisten, joilla on riittävän suora yhteys EU:n talousarvion suojaamiseen, olisi

johdettava päätökseen ehdollisuusmekanismin käynnistämisestä erityisesti silloin, kun rikkominen koskee oikeusjärjestelmän toimintaa, ja tapauksissa, joissa on kyse sääntörikkomuksista, manipuloinnista tai suosimisesta EU:n rahoitukseen liittyvissä tarjouspyynnöissä ja hakemuksissa, sekä hallinnollisesta häirinnästä, joka rikkoo paikallis- ja alueviranomaisten, yritysten tai muiden lopullisten varojen saajien ja edunsaajien yhdenvertaista kohtelua, ja heidän mahdollisuuksistaan saada EU:n varoja; kehottaa komissiota varmistamaan, että kaikki sidosryhmät voivat vapaasti toimittaa tietoa tällaisista rikkomisista, sillä näin vahvistetaan avoimuutta ja vastuuvelvollisuutta;

57. painottaa, että komission olisi perusteltava päätöksensä olla ehdottamatta ehdollisuusasetuksen mukaisia toimenpiteitä, jos EU:n talousarvioon liittyvät maakohtaiset suositukset jäävät pitkäksi aikaa käsittelemättä;

58. katsoo, että talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta tehtyyn toimielinten väliseen sopimukseen[22] olisi sisällytettävä erityinen liite ehdollisuusjärjestelmää koskevasta yhteistyöstä; katsoo tässä yhteydessä, että kolmen toimielimen välinen säännöllinen vuoropuhelu EU:n talousarvion suojaamisen tilanteesta oikeusvaltioperiaatteen osalta olisi tehokas tapa parantaa oikeusvaltiovälineistöön liittyvää koordinointia; katsoo, että parlamentille olisi annettava virallinen neuvoa-antava rooli ennen kuin komissio toimittaa ehdollisuusasetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisen ehdotuksen;

59. vaatii, että sen valvontaoikeudet turvataan antamalla sille valtuudet seurata ehdollisuusjärjestelmän soveltamisen (tai sen soveltamatta jättämisen) johdonmukaisuutta, jotta voidaan estää järjestelmän poliittinen välineellistäminen tai läpinäkymättömyys; kehottaa komissiota toimittamaan sille vuotuisen talousarviomenettelyn yhteydessä vuositasolla kootun luettelon kaikista eri budjettikohtia koskevista ehdollisuuteen liittyvistä päätöksistä;

60. kehottaa käymään neljännesvuosittain jäsenneltyä vuoropuhelua asiasta vastaavien komission jäsenten ja asiasta vastaavien parlamentin valiokuntien välillä, jotta voidaan taata reaaliaikainen tiedonkulku ja vahvistaa demokraattista valvontaa;

61. kehottaa neuvostoa pitämään prosessin tosiasioihin perustuvana ja objektiivisena ja pitäytymään mahdollisimman pitkälti komission

---

22 Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission välinen toimielinten sopimus, tehty 16. joulukuuta 2020, talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta, talousarvioyhteistyöstä ja moitteettomasta varainhoidosta sekä uusista omista varoista, mukaan lukien etenemissuunnitelma uusien omien varojen käyttöönottamiseksi (EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj).

ehdotuksissa; kehottaa lisäksi neuvostoa olemaan tekemättä toimenpiteiden hyväksymiseen johtavasta prosessista pelinappulaa;

62. tähdentää, että selkeä ja ennakoiva viestintä on avainasemassa, kun halutaan lujittaa luottamusta EU:n toimielimiin ja torjua populistisia narratiiveja; muistuttaa, että ehdollisuusasetuksessa asetetaan komissiolle velvollisuus antaa lopullisille varojen saajille ja edunsaajille tietoja ja ohjausta verkkosivuston tai internetportaalin avulla sekä asianmukaiset välineet, joiden avulla komissiolle voidaan ilmoittaa kaikesta kyseisten velvoitteiden rikkomisesta, jonka lopulliset varojen saajat tai edunsaajat katsovat vaikuttavan suoraan itseensä; korostaa, että verkkosivuston tai portaalin olisi mahdollistettava myös se, että suuri yleisö, lopulliset varojen saajat ja edunsaajat sekä talouden toimijat voivat tutustua kaikkiin ehdollisuusmekanismin mukaisiin asianomaisiin päätöksiin ja arvioihin ja seurata ehdollisuustapausten koko elinkaarta aina ilmoituksesta mahdolliseen toimenpiteiden kumoamiseen, jotta voidaan lisätä avoimuutta ja ehkäistä virheellistä tietoa;

63. kehottaakin komissiota julkaisemaan tiedotteita, joissa kuvataan jokainen tuleva ehdollisuusasetuksen mukainen toimenpide ja määritetään rikkomisten tyyppi ja niitä koskeva arvio, jokaisen menettelyvaiheen ohjeelliset sisäiset aikataulut, vaikutus EU:n talousarvioon, mukaan lukien keskeytetyt määrät, ja tarvittaessa myös sen ehdottamien toimenpiteiden oikeasuhteisuus, koska selkeä ja saavutettava tieto on olennaisen tärkeää, jotta voidaan torjua disinformaatiota ja osoittaa kansalaisille, että EU vastaa oikeusvaltioperiaatteen rikkomisiin johdonmukaisesti ja oikeudenmukaisesti; kehottaa komissiota varmistamaan, että asiaankuuluvat tiedot välitetään asianomaisille lopullisille varojen saajille ja edunsaajille sekä suurelle yleisölle ja samalla varmistetaan luottamuksellisuussääntöjen noudattaminen ja tietosuoja; pyytää lisäksi komissiota aktiivisesti torjumaan asetuksen soveltamiseen liittyvää disinformaatiota;

64. katsoo, että ehdollisuusasetus on ensisijaisesti suunniteltu suojaamaan EU:n talousarviota oikeusvaltioperiaatteen rikkomisen aiheuttamilta riskeiltä, mutta tästä huolimatta on syytä tutkia tapoja vahvistaa EU:n talousarvion suojaamista muiden SEU 2 artiklassa vahvistettujen arvojen loukkauksilta; muistuttaa, että EU:n talousarvio ei ole demokratian, tasa-arvon ja perusoikeuksien loukkauksien ulottumattomissa vaan niillä voi olla konkreettisia taloudellisia vaikutuksia; katsoo, että varainhoitoasetuksen 6 artikla muodostaa oikeusperustan toimille, joihin voidaan ryhtyä tällaisten rikkomisten seurauksena; kehottaa komissiota arvioimaan mahdollisuutta laajentaa ehdollisuusvälineiden soveltamisalaa tapauksiin, joissa SEU 2 artiklassa vahvistettuja muita arvoja loukataan vakavasti ja järjestelmällisesti niin, että se vaikuttaa EU:n talousarvioon;

65. kehottaa komissiota puuttumaan oikeusvaltioperiaatteen seuranta- ja täytäntöönpanotoimiin liittyvien vastuiden hajautumiseen sen omissa yksiköissä ja tähän liittyviin riskeihin virtaviivaistamalla osaamista ja vastuualueita oikeusvaltioperiaatteen osalta läpinäkyvämmällä ja tehokkaammalla rakenteella, jotta voidaan varmistaa johdonmukaisuus, yhtenäisyys, läpinäkyvyys ja oikea-aikainen täytäntöönpano sekä kehittää viestintää parlamentin ja jäsenvaltioiden kanssa;

66. kehottaa komissiota vahvistamaan tutkintavalmiuksiaan laatimalla pysyvän luettelon erikoisasiantuntijoista, jotka pystyvät arvioimaan monimutkaisia oikeusvaltioperiaatteen rikkomisia, ja varmistamaan siten nopeammat ja teknisesti pitävät päätökset; kehottaa komissiota myös kehittämään tietoteknisen järjestelmän, jonka avulla vastaanotetuissa raporteissa voidaan havaita toistuvuuksia tai samankaltaisuuksia;

67. kannustaa komissiota omaksumaan ennakoivamman lähestymistavan kantelujen käsittelyyn ja varmistamaan, että ehdollisuusasetuksen mukaiset kantelumenettelyt tarjoavat riittävän suojan väärinkäytösten paljastajille, erityisesti niille, joiden tilanne on epävarma ja joille väärinkäytösten paljastaminen aiheuttaa suuria riskejä, jotta voidaan kannustaa ilmoittamiseen;

68. kehottaa komissiota perustamaan pysyvän koordinointikehyksen, johon kuuluvat kaikki asiaankuuluvat EU:n virastot ja elimet, jotta voidaan varmistaa EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavien petosten, rahanpesun ja korruptiotapausten varhainen havaitseminen ja tuloksellinen tutkinta; pyytää toimittamaan sille määräajoin raportteja näistä toimista;

69. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen ja puuttumaan nopeasti havaittuihin rikkomisiin, jotta voidaan suojella EU:n taloudellisia etuja ja välttyä hyväksymästä toimenpiteitä ehdollisuusasetuksen nojalla; kehottaa lisäksi osoittamaan riittävät resurssit kansallisille viranomaisille, joiden työ on olennaisen tärkeää, kun halutaan varmistaa, että oikeusvaltioperiaatetta noudatetaan;

70. kehottaa tilintarkastustuomioistuinta laatimaan erityiskertomuksen, jossa arvioidaan ehdollisuusasetuksen kustannustehokkuus ottaen huomioon hallinnollinen rasite, pelotevaikutus ja lopullisten varojen saajien ja edunsaajien suojelu;

Ehdollisuusasetus ja seuraava monivuotinen rahoituskehys

71. panee merkille oikeusvaltioperiaatteeseen liittyvät seikat komission vuosien 2028–2034 monivuotista rahoituskehystä koskevassa ehdotuksessa ja erityisesti oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuskirjan noudattamista koskevien horisontaalisen edellytysten sisällyttämisen komission kansallista ja alueellista

kumppanuutta koskevia suunnitelmia koskevaan ehdotukseen; toteaa, että EU:n arvojen kunnioittamista koskevat vahvat suojatoimet ovat tärkeitä EU:n varojen täytäntöönpanon kaikissa vaiheissa; ilmaisee kuitenkin huolensa siitä, että komission ehdotus ei edelleenkään ole riittävä, koska

a) siinä ei merkittävästi yksinkertaisteta oikeusvaltiovälineistöä eikä määritetä eri oikeusvaltiovälineiden koordinointia, vaan sillä pikemminkin lisätään päällekkäisyyttä ja ristiriitaisuuksia, joten vaarana on rinnakkaisten välineiden hajanaisen järjestelmän syntyminen

b) siinä säädetään, että oikeusvaltioperiaatetta koskevien horisontaalisten edellytysten rikkomisesta seuraavat toimenpiteet käynnistetään neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä, eikä parlamentille anneta menettelyssä päätöksentekoroolia

c) se saattaa johtaa neuvoston täytäntöönpanopäätöksen käyttöön, koska oikeusvaltioperiaatetta koskevan ehdollisuuden ja perusoikeuskirjaa koskevan ehdollisuuden välillä on oltava yhteys, mikä vaikeuttaa jälkimmäisen soveltamista

d) siinä ei vaadita riittävän suoraa yhteyttä oikeusvaltioperiaatteen rikkomisen ja EU:n talousarvion suojaamisen välillä, kuten ehdollisuusmekanismissa, mistä seuraa oikeusvarmuuteen liittyviä ongelmia

e) siinä sanotaan selvästi, että komissio pitää edelleen ehdollisuusmekanismia viimeisenä keinona;

72. pitää valitettavana päällekkäisyyksiä komission ehdotukseen monivuotiseksi rahoituskehykseksi vuosille 2028–2034 sisältyvän ehdollisuusmekanismin kanssa; peräänkuuluttaa yhtenäistä, johdonmukaista ja kattavaa kehystä, joka koskee kaikkia ehdollisuusasetuksen alaisia EU:n rahoitusohjelmia ja joka kattaisi sekä mahdollistavat edellytykset, joiden täyttäminen on vaatimus EU:n rahoituksen saamiselle, että toimenpiteet varojen jäädyttämiseksi tai pidättämiseksi, jos asianomaisia edellytyksiä ei enää täytetä; pyytää komissiota yhdistämään kaikki oikeusvaltiovälineet yhteen kehykseen, joka sisältää selkeät, objektiiviset ja läpinäkyvät soveltamiskriteerit ja jossa selvennetään, miten sillä varmistetaan välineiden koordinointi; toteaa, että jos tällaista yhdistämistä ei varmisteta nykyisessä lainsäädäntökehyksessä tai seuraavasta monivuotisesta rahoituskehyksestä neuvoteltaessa, komission olisi ehdotettava muutoksia ehdollisuusasetuksen, jolloin myös parlamentti ja neuvosto saisivat yhdenvertaisen aseman lainsäädännön täytäntöönpanossa;

73. panee merkille, että kansallista ja alueellista kumppanuutta koskevien suunnitelmien yhteydessä komissio esittää mahdollisuutta asettaa uudelleen saataville suoraan tai välillisesti hallinnoitujen

ohjelmien kautta rahoitusta, joka on vapautettu, koska ehdollisuusasetuksen mukainen oikeusvaltioperiaatteen rikkominen on tunnistettu mutta korjaaviin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty; pyytää selvennystä siihen, miten tällaiset vapautetut määrät voitaisiin ohjata muihin ohjelmiin; vaatii, että budjettivallan käyttäjällä on oikeus tehdä päätös vapautettujen varojen käytöstä vuotuisen talousarviomenettelyn puitteissa, ja toteaa, ettei asia saisi jäädä komission harkintavaltaan;

74. korostaa, että kaikki päätökset EU:n rahoituksen keskeyttämisestä kokonaan tai osittain on tehtävä selkeiden, objektiivisten ja läpinäkyvien kriteerien ja menettelyjen perusteella, ei pimentoon jäävissä neuvotteluissa, joihin kuuluu kompromisseja; vaatii olemaan luovuttamatta EU:n varoja, jos olennaiset vaatimukset eivät täyty, ja vapauttamaan jäädytetyt varat asianomaisille jäsenvaltioille vasta sitten, kun ne ovat toteuttaneet kattavasti merkityksellisiä uudistuksia ja osoittaneet todistettavasti noudattavansa oikeusvaltioperiaatetta käytännössä;

75. nostaa esiin vakavan huolen siitä, että komission ehdotuksen mukaisesti minkään vastuussa olevan toimielimen tai elimen ei odoteta todentavan kansallista ja alueellista kumppanuutta koskeviin suunnitelmiin liittyvien toimenpiteiden kustannuksia, ja että talousarvion toteuttamisen ensisijaiseksi menetelmäksi tulisi rahoitus, joka ei perustu todellisiin kustannuksiin; varoittaa, että tämä lähestymistapa haittaa vakavasti komission kykyä määrittää tai mitata oikeusvaltioperiaatteen rikkomisten taloudelliset seuraukset; varoittaa lisäksi siitä, että tämä heikentäisi parlamentin perussopimuksiin perustuvaa demokraattista valvontaroolia toisena budjettivallan käyttäjänä ja EU:n vastuuvapauden myöntävänä viranomaisena sekä tilintarkastustuomioistuimen tärkeää roolia; katsoo, että rahoitusvirtojen kustannustehokkuus, jäljitettävyys ja avoimuus maksuista aina lopullisiin varojen saajiin, mukaan lukien alihankkijat, on taattava hyödyntämällä yhteentoimivaa tietoteknistä järjestelmää, koska tämä on ainoa keino todentaa ja mitata oikeusvaltioperiaatteen rikkomisten talousarviovaikutukset; korostaa, että komission on parannettava parlamentin kanssa vaihdettavien tietojen tarkkuutta ja täsmällisyyttä;

°

° °

76. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, Euroopan tilintarkastustuomioistuimelle, Euroopan unionin tuomioistuimelle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.